

PASSEND ONDERWIJS en het REFERENTIEKADER voor de ZORGPLICHT

WERKDOCUMENT

In de brief aan de Tweede Kamer van 2 november 2009 (*Nieuwe koers Passend onderwijs*) wordt aangegeven dat de sectorraden voor het PO, VO, WEC, AOC en MBO, in samenwerking met vakorganisaties en ouderorganisaties, een referentiekader Passend onderwijs zullen opstellen. Dit in reactie op vragen uit het veld om instrumenten en kaders. In de behandeling in de Tweede Kamer op 11 februari is door het Parlement daarbij aangemerkt dat het referentiekader vooral ook houvast moet bieden aan ouders en scholen over wat er wel/niet van een school verlangd kan worden.

De sectorraden hebben in het kader van zelfregulering de verantwoordelijkheid genomen voor de totstandkoming van het referentiekader, in afstemming met de onderwijsvakorganisaties en ouderorganisaties. Als tijdpad was overeengekomen dat het referentiekader in juni gereed zou zijn.

Werk in uitvoering

De huidige fase van de totstandkoming van het referentiekader valt te karakteriseren als werk in uitvoering. Deze notitie heeft dan ook de status van een werkdocument. Met dit werkdocument informeren de besturen van de sectorraden hun leden en andere belanghebbenden over de voortgang en de voorgestelde koers voor de totstandkoming van het referentiekader. De notitie beschrijft eerst de stand van zaken rond het referentiekader, gaat vervolgens 'terug' naar de doelstellingen van Passend onderwijs, waarna voorstellen worden gedaan voor de verdere uitwerking en de bestuurlijke inbedding. De notitie sluit af met een voorstel voor de procesgang. In de bijlage is een voorlopige uitwerking van het Referentiekader opgenomen.

Met nadruk wordt gesteld dat de totstandkoming van het referentiekader een dynamisch proces is waarbij de input van de vele betrokken partijen continu tot aanscherping en bijstelling leidt. Dat geldt ook voor de functie van dit werkdocument. Voor de uitwerking van het referentiekader is dan ook meer tijd nodig dan de eerder gestelde termijn van juni 2010.

Op basis van de uitkomsten van de ledenraadplegingen en de overleggen met ouderorganisaties, onderwijsvakorganisaties en zorgpartners zal de inhoud van het referentiekader de komende periode concreet gestalte krijgen.

Elke onderwijssector kent eigen wetten en regels en ook een eigen taal. Vanuit de meerwaarde van een sectoroverstijgend referentiekader wordt in dit werkdocument gekozen voor eenduidige begrippen. Voor het mbo betekent dit:

- waar kinderen staat wordt ook bedoeld jongeren;
- waar leerling staat wordt ook bedoeld deelnemer/student;
- waar leraar staat wordt ook bedoeld docent;
- waar school staat wordt ook bedoeld opleiding of onderwijsinstelling.

Relevante verschillen tussen de onderwijssectoren worden in het werkdocument expliciet genoemd. In de uitwerking van het referentiekader (Bijlage 1) is ruimte gelaten voor sectorspecifieke verschillen.

1. Contouren referentiekader (januari 2010)

In de eerste uitwerking van het referentiekader (*De contouren van het referentiekader, 20 jan 2010*) is een globale beschrijving gegeven van de opzet en de uitgangspunten voor het referentiekader. Hierin zijn de inhoudelijke elementen onderscheiden die in het referentiekader aan de orde kunnen komen. Daaraan verbonden is de borging die op schoolniveau, regionaal niveau en rijksniveau zou moeten plaatsvinden. Per item zijn de aandachtspunten benoemd die nog verdere uitwerking vragen. De *Contouren* zijn het resultaat van overleg van de sectorraden met de onderwijsvakorganisaties en ouderorganisaties.

De uitwerking van de items heeft vervolgens in de periode februari tot juni 2010 in de vorm van gericht uitgezette opdrachten bij relevante instituten en experts plaatsgevonden (zie voor een overzicht Bijlage 2). De rijke opbrengst is op expertmeetings van 12 april, 25 mei en 27 mei geogst en door collega-experts van commentaar en advies voorzien, met name op relevantie, uitvoerbaarheid en effectiviteit.

De intersectorale werkgroep¹ heeft de opbrengst van de expertmeetings besproken en geconcludeerd dat de producten en adviezen een divers en breed palet vormen, waarvan de bruikbaarheid vooral zal worden bepaald door de eenduidige functie en betekenis die aan het referentiekader zal moeten worden toegekend. Met dit werkdocument wordt aan deze noodzakelijke samenhang tegemoet gekomen.

In de huidige fase waarin betrokkenen (ouders, onderwijsvakorganisaties, experts, zorgpartners, overheden, sectorraden), ieder vanuit hun eigen referentiekader, meebouwen aan een gezamenlijke referentiekader Passend onderwijs is het zaak om vanuit een gedeelde visie en doelstelling te starten. Deze gezamenlijke doelstelling moet de bindende en richtinggevende factor zijn voor de verdere ontwikkeling van het referentiekader. De sectorraden hebben deze gezamenlijke maatschappelijke doelstelling als volgt geformuleerd: *Alle kinderen succesvol op school*.

2. Visiemodel Passend onderwijs: Alle kinderen succesvol op school

In het visiemodel op de volgende pagina wordt de relatie gelegd tussen maatschappelijke doelstelling (*alle kinderen succesvol op school*) en de daartoe voorwaardelijke samenwerking in de domeinen onderwijs, gezondheid en veiligheid.

Zorg in en om de school

In het model wordt gevisualiseerd dat de doelstelling van Passend onderwijs (*alle kinderen volgen het onderwijs dat bij hen past*) niet kan worden gerealiseerd zonder samenwerking met ketenpartners in en om de school. Om succesvol te zijn op school is meer nodig dan een passende onderwijsplek: kinderen² moeten gezond zijn (bijvoorbeeld niet zonder ontbijt naar school) en zich veilig voelen (op school én thuis).

¹ De intersectorale werkgroep Referentiekader is samengesteld uit beleidsmedewerkers van de sectorraden PO, VO, MBO, AOC, WEC. De werkgroep wordt voorgezeten door een extern projectleider.

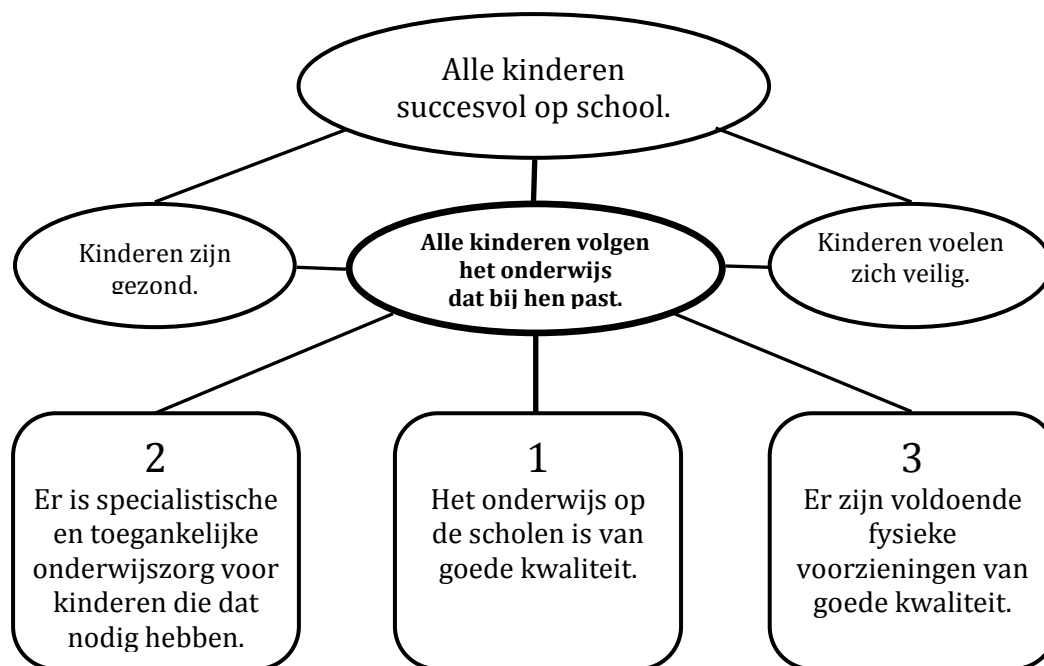
² De term 'kinderen' wordt in het visiemodel verkozen boven 'leerlingen' omdat de rol van leerling zich beperkt tot schooltijd; andere rollen (gezin, vrije tijd) zijn echter mede bepalend voor de gewenste uitkomst. Voor het mbo wordt 'kinderen' gelezen als 'jongeren'.

In dit kader zijn voor Passend onderwijs twee andere wetgevingstrajecten relevant: de vorming van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) en de wettelijke borging van zorg in en om de school. Met dit laatste wil het kabinet³ spiegelbeeldig aan het wetsvoorstel voor de CJG en de regierol van de gemeenten in de jeugdketen, toegespitst op de relatie tussen gemeenten en onderwijsinstellingen, een aantal aspecten van de samenwerking ook verankeren in de relevante onderwijswetgeving (zie par 7).

Onder zorg in en om de school wordt voor het reguliere onderwijs (po, vo en mbo) verstaan de preventieve inzet van hulpverlening en zorg (bijvoorbeeld de inzet van schoolmaatschappelijk werk), de instandhouding van multidisciplinaire casusoverleggen zat's⁴, het benodigde aantal zat's, de benodigde partijen, de beschikbaarheid van achterliggende zorg en zo nodig aanvullende voorzieningen om tot een sluitende aanpak te komen voor overbelaste jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar (*citaat brief JOZ/127716*).

Naast de preventieve functie die de zat's in het regulier onderwijs vervullen zijn op diverse plaatsen ook zat's voor so en vso in ontwikkeling.

Fig. 1. Visiemodel Passend onderwijs.

Kwaliteit van het onderwijs staat voorop

Belangrijkste voorwaarde voor het bieden van een passende onderwijsplek is en blijft de waarborg dat het onderwijs op de scholen van goede kwaliteit is. Goed onderwijs impliceert tevens goede onderwijszorg. Voor zo'n 85 procent van de kinderen/jongeren is dit voldoende om de schoolloopbaan goed af te ronden.

Iedere ouder/burger mag daarbij verwachten dat het onderwijs op de scholen minimaal voldoet aan de inspectienorm.

Van schoolbesturen mag daarbij verwacht worden dat men zich niet richt op deze minimumnorm, maar deze als uitgangspunt neemt voor een hoger reikend

³ Brief aan TK, Ministerie OCW, Jeugd en Gezin, 10 juni 2009.

⁴ Zat staat voor: Zorg- en adviesteam

ambitieniveau, rekening houdend met de specifieke situatie en mogelijkheden van schoolbesturen en samenwerkingsverbanden.

Toegankelijke en specialistische onderwijszorg

Ook als aan de eerste voorwaarde (goede onderwijskwaliteit) is voldaan blijft er een percentage kinderen voor wie meer nodig is dan de school (op dat moment) kan bieden. Dit betreft kinderen die zonder extra inspanning van (onderwijs)zorgvoorzieningen niet het onderwijs krijgen aangeboden dat bij hen past en waarbij een beroep moet worden gedaan op de (extra) onderwijszorgmiddelen.

Het bieden van *toegankelijke en specialistische onderwijszorg voor kinderen die dat nodig hebben* vormt dan ook de tweede pijler onder Passend onderwijs.

Nadrukkelijk wordt hierbij aangetekend dat specialistische onderwijszorg niet synoniem is voor separaat speciaal onderwijs in de traditionele zin. Specialistische onderwijszorg kent vele vormen, zoals volledig inclusief, variatie in (geïntegreerde) groepsmodellen en een volledig separate onderwijssetting. Ook een gecombineerd aanbod van onderwijs en zorg in samenwerking met een zorgaanbieder in de jeugdketen behoort hiertoe.

Fysieke voorzieningen

De derde pijler tot slot wordt gevormd door de kwaliteit van de huisvesting en andere voorzieningen in de fysieke omgeving. Als scholen in staat zijn om meer kinderen met een specialistische zorgvraag een passende onderwijsplek te bieden moet de kwaliteit van de huisvesting daarmee in overeenstemming zijn.

Een aspect dat hier nauw mee samenhangt is de kwaliteit van de woonomgeving. Kinderen die opgroeien in achterstandswijken met een tekort aan voorzieningen maken een moeilijke start in het onderwijs.

Samenvattend is de aanname in het model⁵ dat met een goede onderwijskwaliteit, toegankelijke en specialistische onderwijszorg, goede fysieke voorzieningen en een preventieve en continue samenwerking met ketenpartners, meer kinderen succesvol zullen zijn op school.

Het visiemodel leidt tot concrete invulling als de populatie wordt afgebakend.

Bijvoorbeeld: *Alle kinderen in (Nederland of Groningen of Doetinchem of de Bloemenwijk of het samenwerkingsverband) succesvol op school.* Dit heeft vervolgens een doorvertaling naar alle onderliggende niveaus in het model.

3. Ambities en maatschappelijke opbrengsten van Passend onderwijs

Daarom Passend onderwijs

De elementen in het visiemodel zijn niet nieuw en het bieden van een passende onderwijsplek aan alle kinderen is een ambitie die iedere betrokkene in en bij het onderwijs zal nastreven. De urgentie van een meer effectieve aanpak is dan ook ingegeven door het feit dat we in het bereiken van de gezamenlijke doelstelling (*alle kinderen succesvol op school*) onvoldoende resultaat boeken: de schooluitval is nog steeds hoog, de toenemende verwijzing vanuit het regulier onderwijs (met name naar cluster 4) is een aanhoudende zorg en ondanks een volledig dekkend onderwijszorg

⁵ Het model is afgeleid van het Engelse hervormingsprogramma *Every Child Matters* (2004). Het programma is gebaseerd op vijf positieve uitkomsten/opvoedingsdoelen en gaat uit van een totale verandering van lokale structuren en voorzieningen voor alle kinderen van 0 – 19 jaar. ECM heeft tevens model gestaan voor het Nederlands jeugdbeleid.

continuüm zitten er toch nog kinderen thuis. Hoewel precieze cijfers over de meerjareneffecten niet voorhanden zijn is het bekend dat de maatschappelijke kosten voor de langere termijn onaanvaardbaar hoog zijn.

De groep kinderen met een beperking is daarbij het meest kwetsbaar. De oplossing is echter niet om voor deze groep een lager ambitieniveau te hebben. Juist niet. Zij vormen een onderdeel van de totale jeugdpopulatie, voor wie eenzelfde ambitieniveau geldt. Dit betekent dat het méér inspanning vraagt (van alle betrokkenen) om dit ambitieniveau ook voor deze groep te bereiken ofwel zo dicht mogelijk te benaderen.

Passend onderwijs kent ook een aantal nevendoele die een zwaar gewicht krijgen in het wetstraject. Dit zijn: de versterking van de positie van ouders en leraren, de versterking van de zorgstructuur in en rond de school en de vereenvoudiging van de toewijzing van zorgmiddelen. Wat dit laatste betreft zal het principe van 'geld volgt kind' leidend blijven, maar zullen de negatieve effecten van de huidige regeling leerlinggebonden financiering moeten worden vermeden. Recht op geld moet weer plaatsmaken voor recht op zorg.

Het feitelijke resultaat van Passend onderwijs is af te meten aan de volgende drie maatschappelijke uitkomsten.

Fig. 2. Gewenste maatschappelijke resultaten.

1. Toename van het aantal/percentage jongeren dat – <i>ongeacht stoornis of handicap</i> – een startkwalificatie behaalt;2. Toename van het aantal/percentage jongeren dat – <i>ongeacht stoornis of handicap</i> – zelfstandig en duurzaam een inkomen uit arbeid verwerft;3. Toename van het aantal/percentage jongeren dat – <i>ongeacht stoornis of handicap</i> – actief participeert in de samenleving.

Streefcijfers en monitoring

Om te bepalen of er sprake is van toename op de drie genoemde maatschappelijke uitkomsten zijn streefcijfers nodig die gebaseerd zijn op een nulmeting, zowel op landelijk niveau als op regionaal/lokaal niveau. Overigens niet om af te rekenen of de streefcijfers zijn behaald, maar om met alle betrokkenen te communiceren over de bijdrage die is geleverd om de streefcijfers zo dicht mogelijk te benaderen. Of zoals Amerikanen treffend zeggen: *get as close as you can*.

Op een aantal indicatoren worden al gegevens verzameld die informatie geven op de drie uitkomsten. Dit betreft bijvoorbeeld voortijdige schooluitval en thuiszitters (contra-indicatoren uitkomst 1), jeugdwerkloosheid en Wajong (contra-indicatoren uitkomst 2) en jeugdcriminaliteit en sociale uitsluiting (contra-indicatoren uitkomst 3).

De formulering van de maatschappelijke resultaten is bewust in positieve termen verwoord, omdat dit partijen eerder verbindt dan het denken in problemen (die zijn meestal van iemand anders...).

De drie gewenste maatschappelijke uitkomsten (figuur 2) bepalen tevens de reikwijdte van Passend onderwijs:

- Passend onderwijs gaat over alle kinderen/jongeren tot 23 jaar⁶;

⁶ De leeftijdsgrens van 23 is afgeleid van de kwalificatieplicht in het mbo.

- Passend onderwijs gaat over de onderwijssectoren vve, po, (v)so, vo en mbo⁷;
- Passend onderwijs gaat over samenwerking in de jeugdketen op de terreinen van gezondheidszorg, onderwijs, veiligheid en werk en inkomen.

4. Van vve tot mbo: van curatie naar preventie

De drie genoemde maatschappelijke uitkomsten worden pas zichtbaar als kinderen volwassen zijn. Het middelbaar beroepsonderwijs vormt voor de grootste groep jongeren de (geleidelijke) overgang van een beschermde schoolomgeving naar de samenleving waarin zij zich zelfstandig staande moeten houden. Voor jongeren die hun schoolloopbaan niet zonder problemen hebben doorlopen of deze voortijdig hebben beëindigd vormt deze overgang een extra risico. Mede door een (te) late signalering of interventie ontstaat in het mbo een cumulatie van problemen. De wettelijk verplichte drempelloze toelating in combinatie met de kwalificatieplicht plaatst het middelbaar beroepsonderwijs dan ook voor een zware opdracht.

Het middelbaar beroepsonderwijs kent als gevolg van bovenstaande problematiek een gedifferentieerd aanbod voor specifieke doelgroepen. In de aanpak van voortijdig schoolverlaten werken gemeenten en het middelbaar beroepsonderwijs nauw samen. Als een jongere 18 jaar is geworden en nog geen startkwalificatie heeft, moet de gemeente en de onderwijsinstelling zich inspannen om hem of haar alsnog een startkwalificatie te laten behalen. De gemeente is dit wettelijk verplicht totdat de jongere 23 jaar is geworden⁸.

Veel van de problemen van en met jongeren die zich in het mbo manifesteren zijn echter veelal in een eerdere fase ontstaan en zouden ook eerder in de levensloop en schoolloopbaan van kinderen tot succesvolle interventies moeten leiden. De scherpe grenzen tussen de onderwijssectoren – met name tussen vo, vso en mbo – zouden daarbij moeten worden geflexibiliseerd. Voor leerlingen met een problematische schoolloopbaan (al dan niet als gevolg van een stoornis of handicap) kunnen dan passende arrangementen worden aangeboden.

In algemene zin zal Passend onderwijs moeten leiden naar een op preventie gerichte aanpak in plaats van curatieve oplossingen. Dit impliceert dat docenten/leraren vroegtijdige signalen kunnen omzetten in adequate (onderwijseigen) interventies. Dit stelt hoge eisen aan het handelingsrepertoire dat van ieder docent/leraar in alle onderwijssectoren mag worden verwacht, te beginnen bij de vroeg- en voorschoolse educatie (vve). Uiteindelijk zal dit de druk op curatieve projecten in het mbo moeten terugdringen en zullen meer jongeren - ongeacht stoornis of handicap – probleemloos de overstap naar een zelfstandige positie in de samenleving kunnen maken.

⁷ Waar in dit document wordt gesproken van mbo wordt ook de AOC-sector bedoeld. Daarbij wordt opgemerkt dat het vmbo-groen onder de Web valt.

⁸ Met de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) verplichten gemeenten zich om jongeren van 18 tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering een alternatief te bieden van werk of scholing. De Wet Investeren in Jongeren is echter niet van toepassing op jongeren voor wie vanwege een beperking leren of werken niet mogelijk is. Zij kunnen nu nog een beroep blijven doen op bestaande wetgeving (wajong).

Het is deze noodzaak tot het arrangeren van doorlopende leerlijnen voor kinderen en jeugdigen die de sectoren vve, po, (v)so, vo en mbo tot elkaar verbindt in de doelstelling van Passend onderwijs.

Deze inhoudelijke verbinding tussen de sectoren vormt tevens de basis voor regionale samenwerking. In het licht van de hierboven geschetste doelstelling en een meer op preventie gerichte aanpak, gaan het (v)so en de samenwerkingsverbanden po en vo actief samenwerken.

Samenwerkingsverband Passend onderwijs.

Binnen de regelgeving Passend onderwijs werken het primair en speciaal onderwijs samen in een samenwerkingsverband. Hetzelfde geldt voor het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs. Het mbo kent wettelijk gezien geen samenwerkingsverband. In de praktijk sluit het mbo, daar waar mogelijk en wenselijk, wel aan bij samenwerkingsverbanden in de regio.

Verbindingen tussen samenwerkingsverbanden po/so, vo/vso en mbo dragen bij aan de doelstelling van Passend onderwijs: *alle kinderen succesvol op school.*

De relatie met de voorschoolse periode kan op gemeentelijk niveau worden geregeld.

In dit werkdocument wordt voor deze verbrede samenwerking de term samenwerkingsverband Passend onderwijs gehanteerd. Hiertoe worden scenario's voor samenwerking ontwikkeld.

In par. 7 wordt de bestuurlijke setting van het samenwerkingsverband Passend onderwijs⁹ nader toegelicht.

5. Afbakening, functie en eigenaarschap van het Referentiekader

Het visiemodel toont de drie pijlers onder Passend onderwijs. Het referentiekader legt het accent op de tweede pijler onder het visiemodel: *Er is toegankelijke en specialistische onderwijszorg voor kinderen die dat nodig hebben.*

Onderwijskwaliteit en goede fysieke voorzieningen maken geen deel uit van het Referentiekader. Onderwijskwaliteit is onderwerp van de Kwaliteitsagenda's po, vo, (v)so en mbo; huisvesting en andere fysieke voorzieningen zijn onderwerp van overleg tussen schoolbesturen, gemeenten en Rijk.

Het Referentiekader dient een hulpmiddel te zijn bij de opdracht aan het onderwijsveld om met schaarse middelen de huidige (toenemende) omvang van het speciaal onderwijs zo goed als mogelijk om te buigen naar een op preventie gerichte aanpak in het regulier onderwijs. Het begrip zorgplicht staat daarbij centraal: een passende onderwijsplek voor alle kinderen. We hanteren in dit document daarom de term Referentiekader voor de Zorgplicht Passend onderwijs.

Eigenaarschap en belanghebbenden

De totstandkoming van het referentiekader is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, want de 'zorgplicht' is op het niveau van de (gezamenlijke) schoolbesturen belegd. Dit impliceert dat het eigenaarschap van het referentiekader ook primair bij de schoolbesturen ligt. Tegelijkertijd kan het instrument alleen van enige waarde zijn als het vanuit een gezamenlijk gedeelde visie (van overheid en samenleving) wordt gehanteerd én wanneer het vanuit het gebruikersperspectief en met raadpleging van belanghebbenden wordt opgesteld. Onder belanghebbenden worden primair

⁹ Het is niet de bedoeling dat hiermee reeds bestaande regionale netwerken worden vervangen.

verstaan: ouders, studenten (mbo), docenten, leraren en professionals in de zorg in en om de school. Onder belanghebbenden worden ook gerekend de gemeenten en de zorgpartners in de jeugdketen.

De rol van ouders wordt hieronder specifiek toegelicht.

Ouders en partnerschap in Passend onderwijs

Na leerlingen en studenten zijn ouders de direct belanghebbenden bij Passend onderwijs. Uitgangspunt en belangrijk nevendoeel van Passend onderwijs is de positie van ouders te verstevigen zowel op individueel als collectief niveau¹⁰.

Op individueel niveau geldt dat ouders ondersteuning kunnen krijgen als zij met een school van mening verschillen over de passendheid van het aanbod. Eventueel kunnen zij daarbij een beroep doen op mediation door een onafhankelijke partij. In het uiterste geval kunnen zij bij een geschillencommissie terecht. De uitspraken van de geschillencommissie zijn bindend (*brief aan TK, 2 nov 2009 en 25 jan 2010*).

Op collectief niveau geldt dat ouders er belang bij hebben om mee te beslissen over het onderwijszorgprofiel van de school en over de toewijzing van (extra) onderwijszorgmiddelen. Schoolbesturen zullen daartoe een transparant beleid moeten voeren en ouders zullen daarbij als volwaardig gesprekspartner hun rol in de medezeggenschap moeten kunnen vervullen.

Het Referentiekader voor de Zorgplicht moet voor ouders voldoende houvast bieden om deze rol te gaan vervullen. Dit betekent dat voor ouders en andere belanghebbenden helder moet zijn wat er met het kader wordt beoogd, maar ook dat het kader voldoende ruimte laat om richting en (zodanig op verschillende wijze) invulling te geven aan de feitelijke uitvoering van Passend onderwijs en de zorgplicht.

Het referentiekader krijgt concrete vertaling in de onderwijszorgprofielen van de scholen en de het onderwijszorgplan van het Samenwerkingsverband Passend onderwijs. Voor de wijze waarop de medezeggenschap van ouders wordt geregeld zijn verschillende scenario's mogelijk en dit is onder meer afhankelijk van de verschillen in bestuurlijke vormgeving.

Bij de uitwerking van het referentiekader zal de positie van ouders bij de totstandkoming van zowel het onderwijszorgprofiel als bij het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband in samenwerking met de ouderorganisaties worden geconcretiseerd.

Functiedefinitie referentiekader

In essentie gaat het in het referentiekader om een afsprakenstelsel, een gemeenschappelijke taal tussen de besturingsniveaus, tussen de onderwijssectoren, tussen leraren¹¹ en professionals in verwante beleidsterreinen, maar vooral ook tussen schoolbesturen/scholen en de gebruikers van het onderwijs: ouders, leerlingen, studenten. Het vormen van een gemeenschappelijke taal is nodig om op een eenduidige wijze te komen tot het opstellen van een gezamenlijk onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband en de onderwijszorgprofielen van de scholen.

Samenvattend leidt bovenstaande tot de formulering van de volgende functiedefinitie.

¹⁰ Zie ook: "Ouders en Passend onderwijs in de Regio. Handreiking voor ouders, leidinggevend en bestuurders" van de Landelijke Ouderorganisaties.

¹¹ In dit werkdocument staat de term 'leraar' voor onderwijsgevend en onderwijsondersteunend personeel van een school, opleiding of instelling. In het mbo is de benaming docent meer gangbaar.

Fig. 3. Functiedefinitie Referentiekader Zorgplicht Passend onderwijs

Het Referentiekader is het geheel van werkwijzen en afspraken waarnaar schoolbesturen zich richten bij de vormgeving van de zorgplicht.

Het Referentiekader vindt concreet vertaling in het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband en in de onderwijszorgprofielen van de scholen.

Het Referentiekader is v an de (samenwerkende) schoolbesturen en v oor de belanghebbenden.

Onderwijszorgprofiel en de leraar

Onder onderwijszorgprofiel verstaan we *de door het bestuur vastgestelde omschrijving van de onderwijszorg die een individuele school biedt*. Daarbij wordt in ieder geval de bestuurlijk vastgestelde basiszorg beschreven (dat wat voor iedere leerling aan onderwijszorg wordt geboden), eventueel uitgebreid met aspecten van meer intensieve of specialistische zorg voor specifieke doelgroepen.

De inhoud en het ambitieniveau van de onderwijszorgprofielen vormen een wisselwerking met het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband: wat kan een individuele school bieden en wat zou het ambitieniveau van de individuele school moeten zijn.

Bij de totstandkoming van het onderwijszorgprofiel vormen leraren de belangrijkste actoren en het onderwijskundig leiderschap op scholen is hierbij van cruciaal belang. Ouders mogen verwachten dat schoolleiders (en hun besturen) er voor zorg dragen dat de deskundigheid van het personeel op het gewenste niveau is of komt dat bij het onderwijszorgprofiel past. Dit biedt ouders vertrouwen in de kwaliteit van het onderwijszorgprofiel zoals het wordt uitgevoerd.

Het streven naar een hoger ambitieniveau van het onderwijszorgprofiel levert leraren de uitdaging om zich op het brede terrein van de onderwijszorg te professionaliseren en daarmee actief inhoud te geven aan een meer ambitieus profiel van de school.

De besturen binnen een samenwerkingsverband Passend onderwijs zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een dekkend aanbod in de regio voor po, (v)so en vo.¹². Dit wordt vastgelegd in het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband Passend onderwijs.

Onderwijszorgplan Samenwerkingsverband Passend onderwijs

Het onderwijszorgplan vormt het geheel van de onderwijszorgprofielen van de scholen en bevat op het niveau van het samenwerkingsverband Passend onderwijs in ieder geval de volgende elementen:

- Het dekkend geheel van onderwijszorgarrangementen;
- De beschrijving van de bestuurlijk vastgestelde basiszorg van het onderwijs;
- De omschrijving van de systematiek van toewijzing van middelen in het kader van de onderwijszorg;
- De samenwerking met de partners in de jeugdketen in het kader van Zorg in en om de school.

¹² In het mbo is al langer sprake van een zorgplicht door de drempelloze toelating en kwalificatieplicht.

In paragraaf 7 (figuur 6) wordt de bestuurlijke samenhang getoond tussen het referentiekader, het onderwijszorgplan en de onderwijszorgprofielen.

6. Nadere uitwerking Referentiekader voor de Zorgplicht Passend onderwijs

Afgeleid van de functiedefinitie (fig. 3) worden in het referentiekader twee niveaus onderscheiden: het WAT en het HOE. In deze paragraaf wordt dat nader uitgewerkt.

Voor iedere publieke organisatie geldt dat er globaal gezien twee groepen belanghebbenden zijn: de (eind)gebruikers van de publieke dienst en de samenleving als geheel. In het onderwijs zijn de eindgebruikers de ouders of studenten (mbo). Het referentiekader moet voor hen inzicht geven in wat zij van een school of instelling (met het bestuur als eindverantwoordelijke) mogen verwachten. De leidende vraag bij de uitwerking is dan: WAT moet er op iedere school minimaal geregeld/zichtbaar zijn en HOE regelen/organiseren de besturen dit? Het bepalen van de WAT-vraag zal dan ook in overleg en overeenstemming met belanghebbenden moeten gebeuren en zal gelden als een gezamenlijke (landelijke) standaard. Een standaard is in dit verband het resultaat van een afspraak tussen publieke partijen en deze wordt dan ook niet in wet- of regelgeving geformaliseerd.

De vraag HOE besturen vormgeven aan WAT met er minimaal op iedere school aanwezig/zichtbaar moet zijn krijgt concrete vertaling in het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband Passend onderwijs en de onderwijszorgprofielen van de scholen.

Het referentiekader biedt op dit niveau bouwstenen voor het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband Passend onderwijs en scenario's voor regionale en (waar nodig) sectorale uitwerking.

De invulling van dit tweede niveau is in handen van schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband Passend onderwijs en vormt voor hen de basis voor de communicatie (inclusief medezeggenschap) met de gemeente(n) en de scholen over de profielen, het ambitieniveau en de verantwoordelijkheden die zij op schoolniveau of bovenbestuurlijk beleggen.

De elementen van het Referentiekader voor de Zorgplicht zijn als volgt in te delen.

Fig. 4. Onderdelen Referentiekader Zorgplicht Passend onderwijs

Niveau	Inhoud / omschrijving	Status / reikwijdte
1. WAT	Standaard: voor de Zorgplicht Passend onderwijs.	Op alle scholen en instellingen binnen alle sectoren zichtbaar. Landelijk door (leden van) sectorraden vast te stellen.
2. HOE	Bouwstenen: voor het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband Passend onderwijs.	Ruimte voor lokale/regionale/sectorale verschillen. Relatie met jeugdketen (gemeente/provincie). Samenwerkingsverband stelt vast.
	Gereedschapskist: met werkwijzen en methodieken voor de professional.	Eigenaarschap bij de professional. Inhoud wordt bepaald vanuit behoefte uit het onderwijsveld. Faciliterend vanuit sectorraden.

De Standaard voor de Zorgplicht Passend onderwijs

Het eerste niveau omschrijft WAT er voor iedere school, binnen alle onderwijssectoren, in alle regio's moet bestaan en op iedere school zichtbaar moet zijn: de gezamenlijk afgesproken standaard. Deze wordt samengesteld uit de tien items die in de *Contouren van het referentiekader (jan 2010)* zijn opgenomen. Vooralsnog noemen we dit de Standaard voor de Zorgplicht Passend onderwijs.

Fig. 5. *Standaard voor de Zorgplicht Passend onderwijs*

Schoolbesturen zijn ervoor verantwoordelijk dat iedere school onder hun bestuur aan de Standaard voor de Zorgplicht voldoet.

1. *De school heeft een onderwijszorgprofiel dat deel uitmaakt van een dekkend regionaal onderwijszorgaanbod.*
2. *De school krijgt onderwijszorgmiddelen op basis van een transparante toewijzingssystematiek.*
3. *De school biedt ouders/studenten toegang tot informatie en tot ondersteuning bij de toewijzing van onderwijszorg (loketfunctie).*
4. *De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijszorgprofiel en betreft ouders/studenten bij de beoordeling daarvan.*
5. *De school bewaakt dat medewerkers voldoen aan de professionele functie-eisen behorend bij het onderwijszorgprofiel.*
6. *De school beschikt over ondersteuning voor leraren en leerlingen bij specialistische (ortho)pedagogische, (ortho)didactische en psycho-sociale problemen.*
7. *De school waarborgt voor al haar leerlingen een effectieve overdracht van en naar een andere school of sector.*
8. *De school heeft de medezeggenschap over het onderwijszorgprofiel en de zorgmiddelen conform WMS/WOR geregeld.*
9. *De school legt (achteraf) verantwoording af over de besteding van de toegekende zorgmiddelen en de behaalde resultaten.*
10. *De school heeft een klachtenregeling en is daarnaast aangesloten bij de geschillencommissie Zorgplicht Passend onderwijs.*

De tien punten van de Standaard bevatten op zich geen nieuwe elementen. Het is een andere ordening, formulering en soms aanscherping van taken die ook nu reeds bij de scholen (en hun besturen) zijn belegd. Door de tien punten in onderlinge samenhang te presenteren wordt met meer kracht gefocust op wat het schoolbestuur doet om belanghebbenden het vertrouwen te geven dat zij zich maximaal inspinnen om aan de zorgplicht te voldoen.

De gereedschapskist van de professional

Het Referentiekader voor de Zorgplicht biedt op het tweede niveau tevens een instrumentarium voor besturen, schoolleiders, leraren en andere professionals in en rond de scholen. Juist op dit niveau moet maximale ruimte worden gecreëerd om op basis van professionele inzichten keuzes te kunnen maken uit een ruim gevulde *toolbox*. De keuze voor de instrumenten (modellen, methodieken, *best practices*) wordt enerzijds

ingekaderd door de afspraken op de bovenliggende niveaus, maar moet alle ruimte bieden om innovatie en uitwisseling op de werkvloer/in de school maximaal te stimuleren. Daarmee wordt tevens een ontwikkeling van onderop beoogd: de ontwikkeling van innovatieve methodieken en modellen die hun werking hebben bewezen kan betekenen dat de regionale vormgeving Passend onderwijs wordt aangepast.

Op deze wijze ontstaat een dynamisch referentiekader, waarbij het eerste (landelijk) niveau het meest statisch de richting voor de komende jaren zal bepalen. Het dynamische karakter van het tweede niveau (vormgeving en instrumenten) brengt automatisch met zich mee dat dit niet landelijk kan en moet worden bepaald, maar op regionaal niveau en vanuit partnerschap met ouders en leraren – vanuit hun onderscheiden verantwoordelijkheden – invulling moet krijgen.

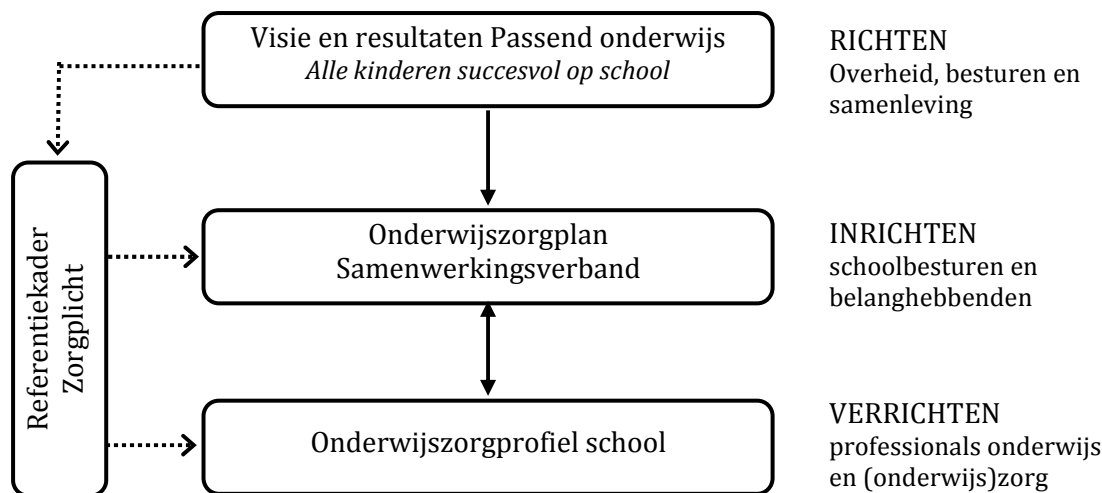
Daarbij moet er voor worden gewaakt dat ingewikkelde vraagstukken of verschillen van inzicht worden beantwoord met regelgeving.

In Bijlage 1 is de (voorlopige) inhoudelijke uitwerking van het Referentiekader opgenomen.

7. Bestuurlijke verankering

Schematisch is de bestuurlijke functie en positie van het referentiekader als volgt te schetsen.

Fig. 6. Relatie Referentiekader en besturingsniveaus.

Elk samenwerkingsverband Passend onderwijs zal een bestuurlijke setting kiezen die past bij de regionale mogelijkheden, behoeften en ambities. Dat kan gaan van lichte vormen van coördinatie en afstemming tussen de betrokken schoolbesturen tot het inrichten van een bestuur van het samenwerkingsverband met substantiële gemandateerde bevoegdheden vanuit de participerende schoolbesturen.

Afhankelijk van de gekozen bestuurlijke setting moeten onderwerpen als medezeggenschap, organisatie van ondersteuning en informatie voor ouders, professionalisering en een klachten- en geschillenregeling worden vormgegeven.

Relevante wetgeving

Naast het wetstraject Passend onderwijs vindt relevante wetgeving plaats om de samenwerking tussen onderwijs en de jeugdketen te versterken. In de brief van de gezamenlijke bewindslieden van OCW en Jeugd en Gezin (JOZ/127716) wordt aangekondigd dat het Kabinet een aantal aspecten van de samenwerking in de jeugdketen ook zal verankeren in de relevante onderwijswetgeving.

In de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt vastgelegd dat:

- het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling de plicht heeft om samen te werken in de jeugdketen en om de ontwikkelings- en opvoedrisico's vroegtijdig te signaleren en te melden, onder andere door het hebben van een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en door de bevordering van het gebruik hiervan;
- onderwijs en gemeenten de verplichting krijgen om samen afspraken te maken over de taakverdeling ten aanzien van zorg in en om de school, waarbij de regierol bij gemeenten ligt. Deze afspraken kunnen een onderdeel vormen van de Lokale/Regionale Educatieve Agenda.

Daarmee wordt wettelijk geborgd dat door alle partners in de jeugdketen de school als vind- en werkplaats wordt gezien voor de (onderwijs)zorg aan leerlingen.

Code Goed Bestuur

De functiedefinitie (fig. 3, par. 5) stelt dat het referentiekader *van* de besturen is en *voor* de belanghebbenden. Daarmee is het een middel om belanghebbenden te informeren over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de zorgplicht. Dit vereist dat het referentiekader bestuurlijk verankerd wordt.

Aansluitend bij de nieuwe bestuurlijke verhoudingen zoals die zich de laatste jaren tussen onderwijsveld en overheid ontwikkelen zal in de komende periode nader worden onderzocht op welke wijze dit het best kan plaatsvinden. Onder meer zal worden onderzocht of de Code Goed Bestuur voor de onderscheiden sectoren daarvoor ruimte biedt of dat er alternatieve mogelijkheden zijn voor de bestuurlijke verankering.

Medezeggenschap

Dat zowel ouders als leraren een belangrijke stem moeten hebben in de inrichting van Passend onderwijs en dus ook bij de totstandkoming van het referentiekader, wordt breed ondersteund. In het referentiekader zal op het eerste niveau worden bepaald dat de medezeggenschap conform de geldende afspraken is geregeld (WMS/WOR). Op het tweede niveau wordt voorgesteld een aantal scenario's/modellen uit te werken waarmee besturen (sectoraal / regionaal) samen met hun belanghebbenden tot de meest geëigende vorm van medezeggenschap kunnen komen, passend bij de gekozen bestuurlijke setting voor het samenwerkingsverband Passend onderwijs.

Toezicht.

In het kader van de wetgeving '*Goed onderwijs, goed bestuur*' dient elke onderwijsinstelling intern toezicht te hebben geregeld¹³. Het is dan deze interne toezichthouder die beoordeelt of de Code - indien van toepassing - ,inclusief de functie van het referentiekader, op de juiste wijze wordt gehanteerd. In dit kader kan de trits *opzet, bestaan en werking* (zoals die bij audits wordt gebruikt) behulpzaam zijn. Met name bij *opzet* en *bestaan* kan de interne toezichthouder de het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband toetsen aan het referentiekader. Over de feitelijke *werking*

¹³ De wetwijziging geldt sinds februari 2010 voor WPO, WVO en WEC.

rapporteert het schoolbestuur in zijn jaarverslag en legt het hiermee verantwoording af aan belanghebbenden.

De onderwijsinspectie beoordeelt als extern toezichthouder de kwaliteit van het onderwijs en is doende om haar reguliere toezichtkader beter te laten aansluiten op Passend onderwijs¹⁴.

8. Procesgang

Het onderscheid in de twee niveaus van het Referentiekader leidt tot een gefaseerde realisatie van het referentiekader. Het gezamenlijk afspreken van wat tot de Standaard behoort (het WAT) is voorwaardelijk om in de volgende fase verder te werken aan de vormgeving en het instrumentarium.

De regionale vormgeving van Passend onderwijs op het tweede niveau (het HOE) vraagt meer tijd, omdat het hier met name de (taal)discussies betreft van gehanteerde begrippen en de concrete uitwerking daarvan. Het is hier van belang om verschillen in inzicht niet met nieuwe regels te beantwoorden, maar ruimte te laten voor regionale en sectorale verschillen en keuzes zo mogelijk te instrumenteren met scenario's; dit betreft dus vooral een implementatievraagstuk. De samenwerking met de partners in de jeugdketen dient ook nadrukkelijk onderdeel te zijn van de regionale vormgeving (aansluiting bij wetgeving rond Zorg in en om de school) en scenario's.

Op het niveau van werkwijzen en methodieken is al veel in ontwikkeling. Het is hier vooral zaak om dit verder te stimuleren, te ordenen en op functionele wijze beschikbaar te stellen voor het onderwijsveld (zie ook Bijlage 2).

Het werkdocument zoals dat nu voorligt heeft nadrukkelijk het karakter van *Werk in uitvoering*. Na de aanbieding van het werkdocument aan de leden van de Vaste Kamer Commissie Onderwijs wordt het document aan de leden aangeboden. De feitelijke ledenraadpleging is voorzien in het najaar van 2010. In dezelfde periode zullen experts worden geconsulteerd en worden belanghebbenden (ouderorganisaties, onderwijsvakorganisaties en zorgpartners in de jeugdketen) betrokken bij de verdere uitwerking.

Namens de PO-Raad, VO-raad, WEC-Raad, AOC Raad en MBO Raad,

Dhr. R.C. van Harten,
Voorzitter sectoroverleg.

Utrecht, 28 juni 2010

¹⁴ In dit kader wordt tevens onderzocht of en (zo ja) hoe de gezamenlijke jeugdinspecties in het toezicht op Passend onderwijs een rol kunnen spelen. In het Integraal Toezicht Jeugdzaken werken de volgende inspecties samen: Inspectie voor de Gezondheidszorg, Inspectie van het Onderwijs, Inspectie Jeugdzorg, Inspectie Openbare Orde en Veiligheid en de Inspectie Werk en Inkomen. Zij richten zich met name op de samenwerking in de jeugdketen. Zie ook: Brief aan TK, 10 juni 2009, Wettelijke borging zorg in en om de school.

BIJLAGE 1.

Referentiekader voor de Zorgplicht Passend onderwijs.

Voorlopige uitwerking.

1. De school heeft een onderwijszorgprofiel dat deel uitmaakt van een dekkend regionaal onderwijszorgaanbod.						
Scholen stellen de onderwijszorgprofielen op; deze voldoen tenminste aan de overeengekomen definitie van 'basiszorg'. In het profiel wordt tevens aangegeven welke ketenpartners bij de onderwijszorg worden betrokken (zorg in en om de school). De besturen/bevoegd gezag stellen onderwijszorgprofielen en ambitieniveau ervan vast. De gezamenlijke besturen po, vo, (v)so en mbo bewaken dekkend aanbod in de regio en leggen dit vast in het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband Passend onderwijs.						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	De term school staat in het mbo voor: opleiding, locatie of beide. Het bevoegd gezag bepaalt afhankelijk van de organisatiestructuur op welke entiteit het onderwijszorgprofiel van toepassing is.					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden: - handreiking onderwijszorgprofielen - modellen onderwijszorgplan SWV	Alg.	po	vo	(v)so	mbo
2. De school krijgt onderwijszorgmiddelen op basis van een transparante toewijzingssystematiek.						
Besturen / SWV stellen de toewijzingssystematiek vast. Deze systematiek betreft zowel de bestaande verdeling en toewijzing van onderwijszorgmiddelen, als de allocatie van middelen voor ambulante begeleiding, leerling gebonden financiering en de plaatsen in het (voortgezet) speciaal onderwijs. In de gekozen systematiek is een functiescheiding aangebracht tussen het bepalen van de onderwijszorgvraag en de toewijzing van middelen (zowel collectief als individueel).						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	De onderwijszorgmiddelen zijn toegevoegd aan de lumpsum. Het bevoegd gezag bepaalt derhalve de omvang en de toewijzing.					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden: - toewijzingssystematiek - modelprocedures aanmelding en plaatsing - voorbeelden handelingsgerichte diagnostiek - rekenmodellen	Alg	po	vo	(v)so	mbo
3. De school biedt ouders / studenten toegang tot informatie en tot ondersteuning bij de toewijzing van onderwijszorg (loketfunctie).						
De school vormt voor ouders/studenten de toegang (het loket of frontoffice) tot informatie en ondersteuning bij de toewijzing. Binnen het SWV is de informatie- en ondersteuningsfunctie(backoffice) voor ouders/studenten georganiseerd.						
<i>po</i>	In het kader van vroegtijdige signalering kan de loketfunctie ook worden belegd bij de school en bij het CJG.					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>	Bijvoorbeeld: - modellen frontoffice/backoffice - scenario's voor samenwerking met CJG	Alg	po	vo	(v)so	mbo

4. De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijszorgprofiel en betreft ouders /studenten bij de beoordeling daarvan.						
Het bevoegd gezag stelt vast aan welke kwaliteitseisen het onderwijszorgprofiel moet voldoen en op welke wijze intern daarop wordt toegezien (intern toezicht).						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden	Alg	po	vo	(v)so	mbo
	- Indicatorenset per profiel					
	- Kwaliteitszorgmodellen, auditmodellen					
	- Bestuursmodellen met intern toezicht					
5. De school bewaakt dat medewerkers voldoen aan de functie-eisen die zijn afgeleid van het onderwijszorgprofiel.						
De besturen stellen vast welke professionele eisen (anders dan onderwijsbevoegdheid) aan de onderwijszorgprofielen zijn verbonden. De school stelt vast of aan deze eisen wordt voldaan (bekwaamheidsdossiers) en stelt zonodig een professionaliseringsplan op.						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden	Alg	po	vo	(v)so	mbo
	- Uitwerking handelingsgerichte diagnostiek					
	- Modellen voor bekwaamheidsdossiers					
6. De school beschikt over ondersteuning voor leraren bij specialistische (ortho)pedagogische, (ortho)didactische en psycho-sociale problemen.						
Iedere school heeft een interne zorgstructuur. Iedere school beschikt over of is aangesloten bij een ZAT, waarin alle relevante disciplines op het terrein van onderwijs, gezondheid en veiligheid zijn vertegenwoordigd. Het (interne) zorgteam is beschikbaar voor specifieke ondersteuningsbehoeften van leraren op de werkvloer.						
<i>po</i>	Het ZAT is bovenschools geregeld.					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden:	Alg	po	vo	(v)so	mbo
	- Modellen voor interne zorgstructuur					
	- Modellen voor ZAT					
7. De school waarborgt voor alle leerlingen een effectieve overdracht van en naar een andere school of sector.						
Scholen verplichten zich tot een effectieve overdracht van gegevens (informatieplicht) bij de overgang tussen (speciaal) basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Voor het VSO en mbo wordt hier ook de ondersteuning en monitoring gerekend bij de overgang naar arbeid.						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden:	Alg	po	vo	(v)so	mbo
	- transitie modellen					
	- Elektronisch leerlingdossier (ELD)					

8. De school heeft de medezeggenschap over het onderwijszorgprofiel en de zorgmiddelen conform WMS/WOR geregeld.						
<p>Conform de WMS/WOR is op iedere school medezeggenschap van personeel en ouders /studenten over het onderwijszorgprofiel en de zorgmiddelen. Schoolbesturen bepalen samen met ouders en leraren hoe zij de medezeggenschap (al dan niet bovenschools en/of bovenbestuurlijk)regelen. Onderwerpen zijn: de onderwijszorgprofielen, het onderwijszorgplan van het samenwerkingsverband, dekkend aanbod, inzet middelen, bewaking kwaliteit en communicatie.</p>						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	WOR en WEB van toepassing, ook voor Vmbo groen (AOC). Studenten hebben instemmingsrecht; ouders naar eigen keuze.					
<i>Toolbox</i>	Voorbeelden: - Modellen voor medezeggenschap (WMS) - Uitwerking WOR	Alg	po	vo	(v)so	mbo
9. De school legt (achteraf) verantwoording af over de besteding van de toegekende zorgmiddelen en de behaalde resultaten.						
<p>De scholen verantwoorden zich naar hun eigen personeel en ouders/studenten. Op bestuursniveau wordt in het jaarverslag verantwoording afgelegd over de inzet van de onderwijszorgmiddelen bij het totaal van de scholen. Voor de gezamenlijke besturen vormt dit tevens de verantwoording op het niveau van het samenwerkingsverband Passend onderwijs.</p>						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>		Alg	po	vo	(v)so	mbo
10. De school heeft een klachtenregeling en is aangesloten bij de geschillencommissie Zorgplicht Passend onderwijs.						
<p>De bestaande klachtenregelingen worden aangepast ten aanzien van de zorgplicht Passend onderwijs. In het uiterste geval kunnen ouders bij een geschillencommissie terecht; deze doet bindende uitspraken.</p>						
<i>po</i>	[uitwerken]					
<i>vo</i>	[uitwerken]					
<i>(v)so</i>	[uitwerken]					
<i>mbo</i>	[uitwerken]					
<i>Toolbox</i>		Alg	po	vo	(v)so	mbo

BIJLAGE 2. Advies en ontwikkeling

Ten behoeve van de uitwerking van het referentiekader zijn in de periode februari tot juni 2010 opdrachten voor advies of ontwikkeling uitgezet bij relevante instituten en experts. Deze producten zijn op de werkconferenties van 12 april, 25 mei en 27 mei met deskundigen uit het veld besproken.

De producten hebben in deze fase bijgedragen aan de definitievorming van de begrippen zoals die in het werkdocument worden gehanteerd. In de komende implementatiefase wordt gezien of en hoe de producten een plaats moeten krijgen in de *toolbox* van het referentiekader en welke criteria daaraan ten grondslag liggen. De vraag vanuit het onderwijsveld zal hierbij leidend zijn.

Thema: Onderwijszorgprofiel.

- Aprilprofiel – Inschool – Lakke, P en Benjamins, R.
- APS – “Schoolprototypen”- Hoitink, A. e.a.
- AVS – “De route naar een dekkend aanbod” – Wigman, M. e.a.
- CED groep – Onderwijscontinuüm – Struiksma, C. e.a.
- DVIC – Zie Zo Educatief – auteur onbekend.
- Edventure – Kaptein, A.J.
- Frame work - “Uitgaan van diversiteit”- Franken, R. e.a.
- KPC groep – “Zorg in beeld”- Brinkhuis, H. e.a.
- Sardes – Audit Onderwijszorg – Miedema, I. e.a.

Thema: Toewijzing onderwijszorg.

- Adelante zorggroep – “ICF-CY als taal binnen Passend onderwijs” – van Essen, P.
- CED groep – Struiksma, C. e.a.
- Epilepsiescholen – LWOE – Brink, v.d. T. e.a.
- PI.7+RUG/RUL – Bijstra, J. e.a.
- Q fit – Nijland&Kroes – Nijland, M.H.
- Sardes – Miedema, I. e.a.
- SWV De Brug – Tol, v. G.

Thema: Medezeggenschap.

- CPS Onderwijsontwikkeling en advies – Nijkamp, H.

Thema: Ouders.

- Ouderorganisaties:
Ouders & COO, de VOO, LOBO, NKO, Balans, Forum, CG- Raad, Platform VG.

Thema: Kwaliteit.

- Hoffmans en Heegsma BV - “Koersvast op weg naar Passend onderwijs” - Hoffmans, C.
- Edventure – Kaptein, A.J.

Thema Ondersteuning/professionalisering.

- VLPC – KPCgroep – Clijssen, A.

Thema: Zorg in en om de school.

- NJI/steunpunt ZAT – Bosdriesz, M. e.a.

Thema: Overgang tussen onderwijsvormen.

- KPC groep - Bosch, M.

Thema: Verantwoording.

- Infinite BV. – Verschure, E.M.J. en Bos, W.

Thema: Geschillen en klachtenregelingen.

- CPS Onderwijsontwikkeling en advies – Nijkamp, H.

Thema: Samenwerking.

- BMC Groep – Thomassen, F e.a.